

- NOLLA, J.M.; PATIÑO, C.; SAGRERA, J.; VIVO, D. *La Vil·la romana i el jaciment altmedieval de Sant Pere de Montfullà (Besanó, el Gironés)*. Girona: Universitat de Girona, 2003. 88 p.
- OLIVAS, Begoña. *Els millors racons de la Catalunya Nord: 40 rutes per recórrer la Catalunya Nord en automòbil*. Barcelona: RACC Club / Edicions 62, 2003. 191 p.
- ORRI i PERICH, Lluís. *Passejant per la memòria. Història d'un gironí*. Girona: CCG, 2004. 140 p.
- ORS, Eugeni d' [edició i presentació de Xavier Pla]. *Glosari 1910-1911*. Barcelona: Quaderns Crema, 2003. 862 p.
- PAGES JORDÀ, Vicenç [text]; PUIG, Jordi [fotògraf]. *El Baix Empordà. La Bisbal d'Empordà: Consell Comarcal del Baix Empordà*, 2003. 291 p.
- PUIG, Irene de; GOMEZ, Manuela. *Pèbili*. Vic/Girona/Barcelona: Eumo / Universitat / Grup IREF, 2003. 36 p.
- PUIGVERT i SOLÀ, Joaquim M. *Josep Danés i Torras: una biografia professional*. Olot: Ajuntament, 2003. 142 p.
- PUIGVERT, Joaquim M. [ed.]; MONJAS, Lluís; SOLÀ, Xavier; PEREA, Eugeni. *Les Visites pastorals: dels orígens medievals a l'època contemporània*. Girona: CCG, 2003. 302 p.
- PUJOL CRUELLS, Adrià. *Quin Déu enamora*. Girona: CCG, 2004. 128 p.
- PUJOL, Enric [coord.]. *L'Exili català del 1936-39: un balanç*. Girona: Centre d'Estudis Històrics i Socials, 2003. 238 p.
- QUINTANA, Àngel [et al.]. *La construcció del públic dels primers espectacles cinematogràfics*. Girona: Ajuntament, 2003. 224 p.
- QUINTANA, Àngel. *Fábulas de lo visible: el cine como creador de realidades*. Barcelona: El Acanalado, 2003. 312 p.
- Olivier Assayas: *líneas de fuga*. Gijón: Festival de Cine de Gijón, 2003. 216 p.

serven al Cartoral i d'altres no són estrictament relatius a la seu episcopal. La seva publicació unitària, per tant, és un llargament esperat motiu de celebració entre els estudiosos de qualsevol aspecte del món altmedieval a casa nostra.

Per raons pràctiques (si ho voleu, per comoditat) hauríem preferit que s'hi inclogués la transcripció dels documents que ja aparegueren en el volum II de la col·lecció (*Els diplomes carolíngis a Catalunya*), la primera compilació de Ramon d'Abadal (1952), que costa una mica més de consultar i encara més de posseir. Fora d'aquesta preferència subjectiva, cal destacar les moltes virtuts objectives de la publicació: l'extensa feina de recopilació, la curosa edició, l'excel·lent comentari i classificació, el detallat estudi de l'antroponímia (on, sigui dit de passada, es proposen uns criteris unitaris d'ús que hom veurà si s'apliquen d'ara endavant). Destacaríem encara un aspecte que ens ha sorprès agradablement: la lectura descaradament històrica que es fa de la col·lecció. Hem sentit criticar a vegades, creiem que sense cap mena de fonament, el fet que es publiquin de manera pretesament «asèptica» els conjunts de documentació, com si això volgués dir que, en fer-ho, no s'ha dut a terme cap esforç d'interpretació històrica. Si això ja no era cert ni en l'època de Pere de Marca (il·lustre exemple del fet con-

trari), menys ho és encara en aquest cas, en què els autors, prescindint de la materialitat dels suports, han sabut incloure els fets més reculats continguts en documents que es redactaren en anys posteriors. Així, gràcies a aquest esforç, acostumats com estàvem a pensar que els documents més antics del conjunt eren els de 812 (doc. 2 i 3), descobrim com la lectura atenta d'alguns altres de més tardans ens permet detectar fets situables vers l'any 800 (doc. 1). És doncs ben palès que hom no només s'ha dedicat a publicar una pulcra edició, sinó que sobretot s'ha preocupat de fer ben notòria la dimensió d'aquests documents com a font històrica.

Marc Sureda

Entre Narcís i Penèlope

FOGUET I BOREU, Francesc.

M. Àngels Anglada. Passió per la memòria.

Pòrtic, col·lecció Dones del XX, 2003. 302 pàgines.

Aquest és el símbol que troba l'escriptora per referir-se a la nostra literatura. La imatge d'unes lletres que, de vegades, pequen d'un narcisisme ofegant i que, d'altres, intenten destruir allò que han assolit per començar de nou en un procés cíclic sens fi. Anglada no rebutja res. Vol

conjuminar tots els esforços, cadascuna de les visions per crear una cultura polièdrica i d'al·luvió. És especialment interessant la seva admiració per l'assagista i poeta Joan Fuster, a qui emplaça entre els grans de les nostres lletres. La biografia de Foguet, tot i ser cronològica, s'assembla més a una crònica amena dels termes recurrents a la vida de l'escriptora. Els 22 capítols es basteixen amb una llengua senzilla, directa. Com li hagués agradat a ella. Un treball que no és una biografia a l'ús ni un estudi aprofundit de l'obra, però sí un treball divulgador.

Malgrat la presència constant dels clàssics, trobem una autora compromesa (se'ns diu: «no pot deixar d'observar amb estupor i ràbia les injustícies que es cometien arreu del món»). Foguet pren com a nexse vital l'ideari polític, centrat en la política social, l'independència i la visió dels Països Catalans com a concepte cultural. Un ideari que es fusio-

na en una ploma que dins la negra nit franquista conrea una llengua maltractada, que és assídua de la nova premsa com *El Punt Diari*, *El 9 País*, després *Hora Nova* (on va afermar una secció literària de luxe) o *El 9 Nou*, on creà opinió a través del seguiment dels nous autors i la presència a publicacions culturals com *Revista de Girona*. Però també amb el suport de la causa ecologista als aiguamolls empordanesos. Una autora d'arrels clàssiques, compromesa i contrària a la violència. Li preocupava tant la pèrdua de la memòria com la denúncia de la barbàrie, un dels ròssecs del segle XX.

Moisés de Pablo

Els hisendats gironins a través de les seves genealogies

GARCIA, Ricard i GÍFRE, Pere (ed.). **127 genealogies de Fernando Viader. La memòria familiar dels propietaris gironins.** CCG edicions (Biblioteca d'Història Rural), Girona, 2004. 286 pàgines.

No hi ha dubte que la genealogia és una disciplina que interessa i que té un nombre important d'aficionats. Només cal que ens atensem a qualsevol dels arxius històrics de casa nostra per adonar-nos de la quantitat de persones que dediquen temps i esforços a la confecció del seu propi

arbre genealògic. I és que, des de sempre, la recerca dels orígens, el coneixement dels avantpassats i la reconstrucció de les vicissituds familiars han sigut qüestions que han estimulat la curiositat i la vocació investigadora de molta gent. En ocasions, però, allò que ha començat com una recerca concreta i puntual sobre una família determinada s'ha acabat convertint en un treball d'àmplies proporcions, amb unes potencialitats que van molt més enllà de la simple història familiar.

Aquest és el cas de les genealogies que, al llarg de dècades de treball, ha confeccionat Fernando Viader, hereu d'una de les nissagues de propietaris més importants de les comarques gironines i historiador de vocació. Els seus primers passos en el món de la genealogia els donà estudiant la seva família; amb el temps, però, l'interès per la resta de famílies que hi havien entroncat i les facilitats per accedir a molts dels arxius privats i parroquials de les nostres comarques el portaren a elaborar gairebé quatre-cents genealogies de propietaris rurals de la regió de Girona. Fins avui, la major part havien romàs manuscrites, per bé que a l'abast dels investigadors; ara, gràcies a aquest llibre, publicat dins de la Biblioteca d'Història Rural, se'n posa un nombre important (127) a disposició del públic en general.

L'edició d'un llibre d'arbres genealògics com el que presentem comporta certes dificultats tècniques no sempre fàcils de resoldre. En aquest cas, però, cal reconèixer als seus editors el magnífic resultat final, tant pel que fa a la claredat en el format de les genealogies —que en facilita molt la lectura— com el del llibre en el seu conjunt. A més ens hem de felicitar per la inclusió, en forma de notes al peu, de part de les informacions recollides per Viader sobre molts dels individus que apareixen als arbres; sens dubte, suposen un valor afegit per a les genealogies editades i una prova més —si cal— de la magnitud de la tasca realitzada pel seu autor.

Les 127 genealogies de Fernando Viader van precedides per un excel·lent estudi introductori de Rosa Congost i Pere Gífre dividit en dues parts, cadascuna de les quals constitueix una proposta particular d'aproximació al contingut del lli-

bre. En la primera trobem una demostració de la importància que poden arribar a tenir les genealogies tradicionals com a font documental per als nous estudis de demografia històrica, especialment quan disposem de conjunts tan nombrosos i sòlids com el que tenim al davant. En la segona es destaca el fet que la relativa homogeneïtat social, històrica i geogràfica de les famílies representades a les genealogies de Fernando Viader les converteix en una eina imprescindible a l'hora d'estudiar el procés de diferenciació social pagesa que culminà amb l'aparició dels hisendats. Un grup social, aquest, integrat per famílies que compartien un passat remença i que, en el transcurs dels segles XVIII i XIX, aconseguiren imposar els seu domini social en el món rural gironí gràcies a la seva condició de grans propietàries de terra.

En definitiva, doncs, ens trobem davant d'un treball que, per raons òbvies, inte-